

RIIGIKOHUS

PÕHISEADUSLIKKUSE JÄRELEVALVE KOLLEEGIUM

KOHTUOTSUS

Eesti Vabariigi nimel

Kohtuasja number	5-25-80
Otsuse kuupäev	8. mai 2026
Kohtukoosseis	Eesistuja Villu Kõve, liikmed Oliver Kask, Vahur-Peeter Liin, Ivo Pilving ja Juhan Sarv
Kohtuasi	Veeseaduse põhiseaduspärasuse kontroll
Menetluse alus	Tallinna Halduskohtu 19. detsembri 2025. a otsus asjas nr 3-24-2304
Menetlusosalised	Riigikogu Kaebaja Martin Teder Keskkonnaamet Aktsiaselts Tallinna Vesi Õiguskantsler Vabariigi Valitsus taristuministri kaudu Justiits- ja digiminister
Asja läbivaatamise viis	Kirjalik menetlus

RIIGIKOHUS OTSUSTAB

- Jätta veeseadus põhiseadusevastaseks tunnistamata.**
- Mõista Eesti Vabariigilt AS-i Tallinna Vesi kasuks välja 3700 eurot.**

ASJAOLUD JA MENETLUSE KÄIK

1. Martin Teder (kaebaja) on alates 13. oktoobrist 2002 Harju maakonnas Anija vallas Pillapalu külas asuva hoonestatud Jõe kinnistu omanik. Jõe kinnistu koosseisu kuulub ka osa Soodla jõest. Jõe kinnistul paiknevas osas on Soodla jõgi tugevasti mõjutatud paisutusest umbes 12 km eemal, Raudoja külas asuva paisu abil.

2. Keskkonnaamet andis 30. septembri 2019. a korraldusega AS-ile Tallinna Vesi tähtajatu vee erikasutusloa. Korralduse punktiga 2.2.6 anti luba tingimusel, et Soodla jõe paisutamine Soodla paisul on koosõlas Harju Maakohtu 24. oktoobri 2018. a määrusega tsiviilasjas nr 2-18-9777, kui selles tsiviilasjas asendatakse kaebaja nõusolek jõe paisutamiseks kohtulahendiga. Riigikohtu tsiviilkolleegium jättis 8. juunil 2023 määrusega nr 2-18-9777/116 AS-i Tallinna Vesi hagi kaebaja nõusoleku asendamiseks läbi vaatamata.

3. Keskkonnaamet otsustas 10. juuli 2024. a korraldusega muuta veeluba selliselt, et AS-ile Tallinna Vesi antakse ülekaaluka avaliku huvi tõttu õigus Soodla jõe paisutamiseks veeseaduse (VeeS) § 192 lg 2 alusel ilma maaomanike nõusolekuta.

4. 9. augustil 2024 esitas kaebaja Tallinna Halduskohtule kaebuse Keskkonnaameti 10. juuli 2024. a korralduse tühistamiseks. Alternatiivselt taotles kaebaja kohustada Keskkonnaametit otsustama, kes ja kuidas hüvitab Soodla jõe paisutamisest Jõe kinnistule tekkinud ning tulevikus tekkiva kahju.

5. Tallinna Halduskohus rahuldab 19. detsembri 2025. a otsusega haldusajal nr 3-24-2304 osaliselt kaebuse alternatiivse nõude. Kohus tunnistas veeseaduse põhiseadusega (PS) vastuolus olevaks osas, milles see ei näe VeeS § 192 lg 2 kohaldamise korral ette kahju hüvitamist ja niiskuserežiimi talumisega seotud tasu maksmist maaomanikule, kelle nõusolekuta toimuv paisutamine mõjutab tema kinnisasja niiskuserežiimi. Halduskohus kohustas Keskkonnaametit täpselt välja selgitama, millised negatiivsed mõjud on kaebaja kinnisasjale Soodla jõe paisutamise tõttu tekkinud, ning määrama kindlaks leevendusmeetmed kahju likvideerimiseks ja tulevikus kahju vältimiseks või likvideerimiseks. Mõjude leevendamise võimatuse korral kohustas halduskohus Keskkonnaametit algetama kohase menetluse kahju hüvitamiseks ning talumistasu maksmiseks. Alternatiivselt lubas kohus Keskkonnaametil seada veeloale kõrvaltingimuse, mille kohaselt peab AS Tallinna Vesi algetama paisutamisest mõjutatud kaebaja kinnisasja osa suhtes sundvalduse seadmise menetluse. Halduskohus põhjendas oma otsust järgmiselt.

6. Pooled ei vaidle sisuliselt selle üle, et praegusel juhul esineb veekogu paisutamiseks ülekaalukas avalik huvi, millest tulenevalt on täidetud VeeS § 192 lg 2 kohaldamise põhiline eeldus. Seda, et paisutamiseks on ülekaalukas avalik huvi, tunnistas kohtuistungil sisuliselt ka kaebaja. Seega võis veelo anda ilma kaebaja nõusolekuta. Kaebajale kuuluv Jõe kinnistu on paisutamisest negatiivselt mõjutatud. Pooled vaidlesid selle üle, kui intensiivne mõjutus on. Keskkonnaamet ei vaidle vastu faktile, et umbes 4 ha ehk ligikaudu 15% kaebaja maast on paisutuse tõttu vee all. Seejuures ei ole tähtis, kas maa oli üleujutatud juba enne, kui kaebaja kinnistu ostis, sest ilma paisutuseta maa püsivalt üleujutatud ei oleks.

7. Keskkonnaamet ei ole nõuetekohaselt täitnud kohustust selgitada välja veelo täpsed mõjud kaebaja kinnistule olukorras, kus see ujutatakse osaliselt üle ilma omaniku nõusolekuta. Uuringu keerukus, millele Keskkonnaamet viitas, ei saa õigustada selle uuringu tegemata jätmist. Keskkonnaamet on oluliselt rikkunud uurimiskohustust ning juba üksnes see toob kaasa korralduse osalise õigusvastasuse.

8. Haldusorgani õigus omandiõigust kitsendada, ei tähenda seda, et kitsenduse negatiivne mõju tuleks jätta kinnisasja omaniku kanda. VeeS § 117 lg 2 kohaselt peab veekasutaja võtma meetmed, millega vähendada või vältida tegevuse mõju mh isiku varale. VeeS § 193 lg 1 p 8 järgi tuleb veeloas sätestada mh meetmed, millega vähendatakse või välditakse tegevuse mõju pinnaveekogumile, põhjaveekogumile või isiku varale, ja nende meetmete tõhususe seire nõuded. Seega saab Keskkonnaamet seada veeloas või selle alusel lisakohustusi leevendusmeetmete näol, sh nt sette eemaldamise kohustuse. Kui veelo saaja seda kohustust ei täida, võib Keskkonnaamet loa kehtetuks

tunnistada. Seadusandja tahe oli olukordades, kus leevendusmeetmed ei ole piisavad, rakendada kinnisasja avalikes huvides omandamise seaduses (KAHOS) sätestatud meetmeid. Samas on ebaselge, kas neid meetmeid on praeguses asjas võimalik rakendada, kuivõrd VeeS ega KAHOS ei reguleeri VeeS § 192 lg-s 2 sätestatud olukorda ja sellega põhjustatud kahju hüvitamist.

9. Veeseadus ei võimalda Keskkonnaametil maaomaniku nõusolekuta veeloa andmisel või muutmisel määrata paisutamise talumise ega kinnistule tekitatava kahju eest rahalist hüvitist. Seetõttu oli õiguspärane, et Keskkonnaamet jättis kaebaja taotletava hüvitise määramata. Küll aga on PS § 32 lg-tega 1 ja 2 vastuolus VeeS § 192 lg 2 tõlgendamine viisil, et ülekaaluka avaliku huvi esinemise korral jääb veekogu paisutamisest kinnistule tekkiv kahju kinnistu omaniku kanda. PS §-ga 32 ei ole vastuolus VeeS § 192 lg 2 iseenesest, vaid see, et veeseaduses puudub selge kord, kuidas hüvitatakse VeeS § 192 lg 2 rakendamise korral maaomanikule tekitatav kahju. Õigusselguse põhimõtte kohaselt peaks selline kord sisalduma veeseaduses. Selle puudumine on vastuolus PS §-dega 14 ja 32. Asjakohane oleks lisada veeseaduse rakendussätetesse viide KAHOS-ile selliselt, et veeseaduses oleks selgelt välja toodud, et KAHOS § 40 kohaldub ka juhul, kui Keskkonnaamet annab veeloa ilma VeeS § 190 lg-s 4 nimetatud nõusolekuta.

MENETLUSOSALISTE ARVAMUSED

10. Riigikogu hinnangul vastuolu põhiseadusega puudub. VeeS § 192 lg 2 kohaldamisel tekitatud kahju hüvitamist ei pea tingimata sätestama eraldi, sest õiguskorras on normid, mis võimaldavad analoogia korras selliseid olukordi lahendada. Kõnealusel juhul tuleks kohaldada asjaõigusseaduse (AÕS) §-s 158¹ ning KAHOS §-s 40 sätestatud mehhanisme koostoimes AÕS § 143 lg-s 2 väljendatud põhimõttega, et olulist ja vältimatut mõjutust ei tule taluda tasuta. Lahendus seisneb sundvalduse seadmisel, mille käigus määrab kohaliku omavalitsuse üksus kinnisasja omanikule perioodilise talumistasu ja vajaduse korral ka ühekordse hüvitise.

11. KAHOS § 4 lg 1 p 11 ei kohaldu, kuivõrd sätte sõnastus ei hõlma olemasoleva paisu kasutamist ja sellest tulenevat veetaseme hoidmist. Keskkonnaamet ei ole pädev kehtestama veeloa kõrvaltingimusena veeloa taotlejale kohustust hüvitada maaomanikule tekitatav kahju.

12. Kaebaja hinnangul ei esine praegusel juhul ühtegi KAHOS §-s 4 nimetatud alust, mis võimaldaks Jõe kinnistu avalikes huvides omandada. Muuhulgas ei kohaldu KAHOS § 4 lg 1 p 11, kuna veeluba ei ole antud selleks, et luua veekogule juurdepääs või veekogu säilitada. Samuti puudub alus sundvalduse seadmiseks. Kaebaja ei soovi kinnisasjast loobuda ega taotleda, et selle omandaks riik või kohaliku omavalitsuse üksus. Keskkonnaamet võib VeeS § 192 lg 2 alusel antava veeloa kõrvaltingimusena kehtestada veeloa taotleja kohustuse hüvitada maaomanikule tekitatav kahju.

13. Keskkonnaamet leiab, et põhiseaduskonformse tõlgendusega on võimalik tekkinud küsimused lahendada. Soodla jõe on paisutatud kestvalt alates 1981. aastast. Maa niiskusrežiimi mõjutamine ei tähenda ilmingimata, et isikule tekitatakse kahju või et see oleks erakordselt negatiivsete tagajärgedega. Veeseadus ega ükski teine õigusakt ei sätesta kohustust maksta rahalist hüvitist isikule, kelle maa niiskusrežiimi paisutamine mõjutab.

14. Olukorras, kus paisutamine siiski toob kaasa olulise omandiõiguse riive, pakub lahenduse KAHOS, mille § 4 lg 1 p 15 on võimalik laiendada ka olukordadele, kus ehitist on juba olemas. Välistatud ei ole ka KAHOS § 4 lg 1 p 11 kohaldatavus. Kui tegemist on niivõrd olulise omandiõiguse piiranguga, mille tulemusena ei ole kinnisasja võimalik vastavalt senisele otstarbele kasutada, on isikul võimalik ka KAHOS § 4 lg 3 järgi taotleda kinnisasja omandamist või sundvalduse seadmist.

15. Lisaks laieneb AÕS § 158¹ lg-s 1 sätestatud talumiskohustus ka tehnovõrgu või -rajatise mõjule ehk niiskusrežiimi mõjutamisele. Mõlemal juhul peab kinnisasja omanik taluma kinnisasja olulist kasutuspiirangut. Puudub põhjendus, miks peaks isik taluma üksnes tema kinnisasjale ehitise ehitamist või seal asuva ehitise säilimist, kuid mitte tehnovõrgu või -rajatisega vahetult kaasnevat mõju.

16. Riigivastutuse seaduse (RVastS) § 7 lg 1 ei kohaldu, kuivõrd ülekaalukates avalikes huvides paisutamiseks veeloa andmisel ei ole haldusakt õigusvastane. Tulenevalt RVastS § 16 lg 2 p-st 4 ei saa rajada nõuet ka RVastS § 16 lg-le 1, sest kohaldada tuleb KAHOS-t. Kui riik annab paisutamiseks vee erikasutusloa ülekaaluka kohaliku huvi tõttu, on küsitav, kas kahju peaks hüvitama riik.

17. Keskkonnaametil ei ole õiguslikku alust kehtestada VeeS § 192 lg 2 alusel antava veeloa kõrvaltingimusena veeloa taotlejale kohustust hüvitada maaomanikule paisutamise tekitatav kahju. Kahju hüvitamine ei ole veeloa põhiregulatsiooniga seotud. Keskkonnaloa eesmärk on reguleerida keskkonnakasutuse tingimusi, mitte rahalisi küsimusi. Seetõttu ei kuulu kahju hüvitamine veeloa reguleerimiseseme hulka. VeeS § 192 lg-st 2 tulenevat kaalutusõigust ei saa laiendada veeloa reguleerimisest väljapoole eraõiguslike suhete lahendamisele, sest see oleks vastuolus haldusakti olemusega.

18. AS Tallinna Vesi leiab, et halduskohtu märgitud regulatsiooni puudumine ei ole põhikohtuasja lahendamisel asjassepuutuv, mistõttu tuleb jätta halduskohtu taotlus läbi vaatamata või veeseadus põhiseadusevastaseks tunnistamata. Veeseadus ega muud õigusaktid ei võimalda Keskkonnaametil määrata ülekaaluka avaliku huvi tõttu antud veeloa maaomanikule rahalist hüvitist ei paisutamise talumise ega ka kinnistule tekitatava kahju eest. PS §-st 4 tuleneva võimude lahususe põhimõttega oleks vastuolus see, kui haldusorgani pädevuses oleks määrata kahjuhüvitis selliselt, et haldusorgan paneb veeloa taotlejale kohustuse hüvitada kolmandale isikule paisutamisest tekkiv kahju, sest sellisel juhul asuks Keskkonnaamet täitma õigusemõistmise rolli. Keskkonnaameti sellist pädevust ei tulene ka keskkonnaseadustiku üldosa seaduse (KeÜS) §-st 53, VeeS § 193 lg-st 1 ega mujalt.

19. VeeS § 192 lg 2 sisuliselt ainus eesmärk on tagada elutähtsa teenuse toimimine, ilma et seda takistaks maaomaniku keeldumine anda paisutamiseks nõusolek. Sätte kujunemisloost ei nähtu, et selle eesmärk on hüvitamisega seotud küsimuste lahendamine. See ei ole ka vajalik, sest asjakohased kahju hüvitamise alused on õiguskorras olemas. Varem kehtinud veeseaduse kohta on Riigikohtu tsiviilkolleegium asjades nr 3-2-1-12-11 ja 2-14-21673 selgitanud, et paisutamisest tulenevate mõjude eest saab hüvitise määrata AÕS §-de 89, 143 ja 144 alusel koostoimes tsiviilseadustiku üldosa seaduse §-ga 138 ning võlaõigusseaduse (VÕS) § 1043 ja § 1045 lg 1 p-dega 5 ja 6 ning §-dega 1049 ja 1055. Seega oli varasema veeseaduse alusel võimalik hüvitis määrata, kuigi ka selles puudus eriregulatsioon. Õiguslik olukord võrreldes eelmise veeseaduse kehtivusajaga ei ole oluliselt muutunud. VeeS § 192 lg 2 rakendamisel on paisutamisest puudutatud isikul õigus esitada hüvitise saamiseks nõue maakohustusse.

20. Alternatiivselt näevad ka avaliku õiguse normid ette korra, et määrata VeeS § 192 lg 2 rakendamisel õiglase hüvitis. Kuigi pais ei asu kaebaja kinnisasjal, ei välista see KAHOS § 4 lg 1 p 15 rakendamist. Selle sätte kohaldamiseks piisab sellest, et omandataval kinnisasjal on kokkupuude veehaarde ja veehoidla veega varustamisega. Samuti on asjakohane KAHOS § 4 lg 3. Kui hoolimata paisutamisest on kinnisasja kasutamine siiski võimalik ning KAHOS § 4 lg 1 p-s 15 kirjeldatud eesmärki on võimalik saavutada sundvalduse seadmisega, tuleb KAHOS § 4 lg 2 järgi seda kinnisasja omandamisele eelistada. Kõnealusel olukorras ei ole kohaldatav KAHOS § 4 lg 1 p 11, kuivõrd

puuduvad andmed, et Soodla jõgi või Soodla veehoidla säilimine oleks ohus, kui jätta kaebaja kinnisasi omandamata.

21. Halduskohus hindas VeeS § 192 lg 2 alusel veeloa väljastamise õiguspäraseks. Seega on võimalik nõuda kahju hüvitamist ka RVastS § 16 lg 1 alusel, kui kaebaja kinnisasja omandamine või selle koormamine sundvaldusega KAHOS-e alusel ei ole võimalik (RVastS § 16 lg 2 p 4).

22. Õiguskantsleri hinnangul on olemas normid, mille alusel saab kinnisasja omanik nõuda veekogu paisutamise tekitatud kahju hüvitamist. Võimalus neid norme kohaldada ei sõltu sellest, kas veeseadus neile viitab. Asjaolu, et VeeS § 192 lg 2 alusel võib ülekaaluka avaliku huvi korral anda veeloa paisutusest mõjutatud maa omaniku nõusolekuta, ei võta omanikult õigust nõuda paisutajalt hüvitist AÕS § 89 ja § 143 lg 2 alusel või VÕS-i alusel. Kui paisutajal puudub teise isiku maa kasutamiseks õigus, siis on maaomanikul hüvitusnõuded näiteks VÕS § 1037 või § 1043 ja § 1045 lg 1 p 5 alusel. Maakasutuse õigusvastasus ei ole välistatud seni, kuni on tekkinud alus maakasutusele kas kokkuleppe või KAHOS-e alusel.

23. KAHOS-e kohaldamine on võimalik. Siiski annab KAHOS selge eelistuse eraõiguslikele kokkulepetele (KAHOS § 2 lg 1, § 4 lg 2), mistõttu peaks enne selle seaduse kohaldamist olema selge, et eraõiguslike kokkulepete sõlmimine või ka maaomaniku nõusoleku asendamine kohtulahendiga pole mõeldav või otstarbekas. Samas pole välistatud võimalus tõlgendada KAHOS § 4 lg 1 p 15 koos p-ga 20¹ viisil, et see hõlmab ka veehaarde ja veehoidla veevarustuseks vajalikku või sellest mõjutatud maad. Kui paisutusest tulenev mõju on selline, et kinnisasja senine kasutamine sisuliselt lakkab, on maa avalikes huvides omandamine omaniku kaitseks kõige selgem lahendus. KAHOS § 4 lg 1 p 11 ei kohaldu, sest olemasoleva paisu kasutamine ja sellest tulenev veetaseme hoidmine ei ole samastatav veekogule juurdepääsu loomisega ega ka kultuuriväärtuse säilimise tagamisega. KAHOS § 4 lg 3 alusel saab kinnisasja omandamist nõuda ka mõjutatud kinnisasja omanik.

24. Kõnealusel juhtumil ei pruugi aga veekogu paisutusega kaasnevad omandikitsendused olla sellised, mis tingimata õigustaksid maa omandamist avalikes huvides. Kohasem võiks olla sundvalduse seadmine, mis tuleb kõne alla siis, kui eraõiguslikud lahendused ei ole võimalikud või tulemuslikud.

25. Kuigi haldusmenetluse seaduse (HMS) § 53 lg 2 p 3 ei välista võimalust, et Keskkonnaamet annab veeloa kõrvaltingimusega hüvitada paisutusega maaomanikule tekkiv kahju, ei tähenda see, et sellise tingimuse kehtestamine oleks põhjendatud. Normid, millele tuginedes saab veekogu paisutamisest mõjutatud maa omanik talle tekkinud kahju hüvitamist nõuda, on õiguskorras olemas. Kahju hüvitamist käsitlev veeloa kõrvaltingimus tooks kaasa olukorra, kus Keskkonnaametil tuleks võtta seisukoht eraõigusliku kahju hüvitamise nõude olemasolu, suuruse ja täitmise kohta. Selline roll ei sobi kokku veeloa kontrollieseme ega Keskkonnaameti pädevusega.

26. Justiits- ja digiministri hinnangul on veeseadus põhiseadusega vastuolus, sest see ei näe VeeS § 192 lg 2 kohaldamise korral ette kahju hüvitamist ja niiskusrežiimi talumisega seotud tasu maksmist maaomanikule, kelle nõusolekuta toimuv paisutamine mõjutab tema kinnisasja niiskusrežiimi. Põhikohtuasja lahendamisel oli keskseks sätteks VeeS § 192 lg 2 ning halduskohus tunnistas selle sättega seostuva korra puudumise ka põhiseadusevastaseks. Seega on põhiseaduslikkuse järelevalve taotlus lubatav.

27. Riigikohus on korduvalt rõhutanud, et intensiivne ja püsiv omandiõiguse riive, mis ületab tavapärase talumiskohustuse piiri, on lubatav üksnes siis, kui see on proportsionaalne ning kui riivega kaasneb õiglane ja kohane hüvitis. Paisutamisest tulenev kinnisasja niiskusrežiimi muutus ei ole

ajutine häiring, vaid võib olla sisuliselt kaudne sundvõõrandamine. Selliseks juhtumiks peab seadusandja looma selged kahju hüvitamise põhimõtted. Kui riik paneb isikule püsiva talumiskohustuse, peab seadus ette nägema ka hüvitise või talumistasu, kuid veeseadus seda ei tee. Samuti ei näe VeeS § 192 lg 2 ette PS § 14 järgi nõutavat menetluslikku raamistikku. Lisaks ei ole kehtiv õigus kooskõlas võrdse kohtlemise põhimõttega. Paisutamisest mõjutatud maaomanikud peavad taluma intensiivset riivet ilma hüvitiseta, samas kui teistele maaomanikele, kelle omandiõigust piiratakse avalikes huvides, makstakse KAHOS-e alusel hüvitist. Siiski ei kohaldu kõnealuses olukorras KAHOS § 4 lg 1 p 11, kuivõrd selle sätte eesmärk on tagada juurdepääs veekogule või kultuurimälestisele ning nende objektide säilimine. Paisutamisest tulenevad mõjud ei kujuta endas juurdepääsu loomist ega kultuurimälestise või veekogu säilimise tagamist. Erandina võiks säte kohalduda juhul, kui pais ise on kultuurimälestis või vajab toimimise tagamiseks juurdepääsu, ning kinnisasja omandamine on seetõttu vältimatult vajalik.

28. VeeS § 192 lg 2 ei sisalda volitusnormi, mis võimaldaks haldusorganil määrata diskretsiooni korras kahju hüvitamise kohustus kõrvaltingimusena. Seetõttu ei saa Keskkonnaamet tugineda HMS §-le 53, et kõrvaltingimusena selline kohustus ette näha, sest kõrvaltingimusi võib seada üksnes juhul, kui seadus annab selleks selge volituse.

29. Vabariigi Valitsust esindav taristuminister leiab, et kui paisutamine piirab püsivalt ja oluliselt kinnisasja kasutamist ning paisutamine on vajalik avaliku teenuse osutamiseks vajaliku taristu jaoks, siis kohaldub AÕS § 158¹ ja KAHOS § 40, koostoimes AÕS § 143 lg-s 2 väljendatud põhimõttega. Veekogu paisutamisest tulenev kinnisasja ülejutumine või niiskusrežiimi oluline muutumine tähendab sisuliselt seda, et kinnisasja kasutamine on osaliselt või täielikult ja püsivalt takistatud. Tegemist on samalaadse olukorraga nagu avalikes huvides ehitatud tehnoajalise talumise korral. Seetõttu on põhjendatud kohaldada ka neid samu sundvalduse seadmise ja talumistasu ning vajaduse korral ka ühekordse hüvitise maksmise sätteid, ehkki ehitised ei paikne vahetult mõjutataval kinnisasjal. Avaliku teenuse osutamiseks vajaliku taristu talumise olemus ei muutu sõltuvalt sellest, kas mõju allikaks olev rajatis asub samal või teisel kinnisasjal või hoopis õhus nagu elektriliin.

30. VeeS § 192 lg-s 2 sätestatud ülekaalukas avalik huvi veekogu paisutamise vastu võib seisneda ka milleski muus kui avaliku teenuse tagamises. Sellisel juhul kohaldub AÕS § 143 lg 2 koosmõjus KeÜS § 12 lg-ga 1. Avalik-õiguslik luba välistab mõjutuse keelamise, kuid ei muuda selle tasuta talumist õiguspäraseks.

31. Kokkuleppe mittesaavutamisel on võimalik seada sundvaldus KAHOS §-s 39 sätestatud alustel ja korras. Kui kahjulik mõjutus ei võimalda kinnisasja kasutada suures osas või tervikuna, siis on isikul võimalus taotleda sundvõõrandamist KAHOS § 4 lg 3 alusel. Välistatud ei ole ka KAHOS § 4 lg 1 p 11 kohaldamine joogivee reservi veekogu säilitamise eesmärgil, kuid see riivab omaniku õigusi oluliselt rohkem kui sundvalduse regulatsioon.

32. Keskkonnaametil puudub alus kehtestada VeeS § 192 lg 2 alusel antava veeloa kõrvaltingimusena loa taotleja kohustust hüvitada maaomanikule paisutamise tekitatav kahju. Mõjutatud kinnisasja omanikule hüvitise maksmine ei ole põhiregulatsiooniga seotud lisakohustus või -tingimus. Veekogu paisutamiseks antava veeloa põhiregulatsioon määrab paisutamise nõuded (nt lubatud maksimaalne ja minimaalne paisutuskõrgus). Kõrvalkohustused on nt veetaseme seire ja kalade läbipääsu nõue, mis on paisutamise mõju leevendavad keskkonnanõuded, ning paisutamise mõju jälgimine. Otsus määrata paisutamiseks antud veeloas mõjutatud kinnisasja omanikule hüvitis oleks eraldi kohustus, mis on küll seotud paisu mõjuga, kuid mitte veeloa põhiregulatsiooniga.

33. Arvestades võimalust tõlgendada olemasolevaid norme põhiseaduskonformselt ning asjaolu, et keskkonnapoliitikas on seatud eesmärgiks paisude lammutamine ning uute paisude rajamist ei ole looduskaitse kaalutlustel kavas lubada, ei ole veeseaduse täiendamine vajalik.

KOLLEEGIUMI SEISUKOHT

34. Kolleegium käsitleb esmalt veeseaduses halduskohtu märgitud korra puudumise asjassepuutuvust (I), seejärel asjakohaseid põhiõigusi ja põhimõtteid (II) ning lõpuks hindab veeseaduse põhiseaduspärasust (III). Viimasena lahendab kolleegium AS-i Tallinna Vesi taotluse hüvitada menetluskulud (IV).

(I) Asjassepuutuvus

35. Konkreetse normikontrolli menetluses on asjassepuutuv säte, mis on kohtuasja lahendamisel otsustava tähtsusega ehk mille põhiseadusele mittevastavuse ja kehtetuse korral peaks kohus otsustama asja teisiti kui põhiseadusele vastavuse korral (RKÜKo 28.10.2002, 3-4-1-5-02, p 15; 15.03.2022, 5-19-29/38, p 49; RKPJKo 16.10.2025, 5-25-4/14, p 40).

36. Andes AS-ile Tallinna Vesi VeeS § 192 lg 2 alusel tähtajatu keskkonnaloa, jättis Keskkonnaamet määramata kahjuhüvitise kaebajale, kellele kuuluvat kinnisasja paisutamine mõjutab. Halduskohtule esitatud kaebuses taotles kaebaja mh, et halduskohus kohustaks Keskkonnaametit otsustama, kuidas toimub Soodla jõe paisutamisest Jõe kinnistule tekkinud ja tulevikus tekkiva kahju hüvitamine ja kes selle kahju hüvitab. Halduskohus leidis, et veeseadus on põhiseadusega vastuolus, sest see ei sätesta, kuidas kompenseeritakse VeeS § 192 lg 2 rakendamise korral paisutamisest mõjutatud kinnisasja omanikule tekkiv kahju. Halduskohtu hinnangul nõuab õigusselguse põhimõtte, et see küsimus oleks reguleeritud veeseaduses.

37. Kui veeseaduses oleks norm, mis kohustaks Keskkonnaametit määrama VeeS § 192 lg 2 alusel antavas veeloas paisutamisest mõjutatud kinnisasja omanikule rahalise hüvitise kahju ning paisutamise talumise eest, siis oleks põhikohtuasjas vaidlustatud keskkonnaluba õigusvastane. Sellisel juhul oleks halduskohus pidanud põhikohtuasja lahendamisel kaebuse rahuldama ning kohustama Keskkonnaametit vastava hüvitise kindlaks määrama. Kuivõrd sellist normi veeseaduses ei ole, siis puudus Keskkonnaametil sellest seadusest tulenev pädevus, et kaebajale hüvitis määrata. Seega veeseaduses normi puudumist põhiseadusevastaseks tunnustamata ei olnud halduskohtul võimalik kaebust otsuse resolutsioonis märgitud viisil rahuldada.

38. Seetõttu leiab kolleegium, et sellise normi puudumine, mida veeseadus peaks halduskohtu arvates sisaldama, mõjutab vaidluse tulemust ja on asjassepuutuv.

(II) Asjakohased põhiõigused ja põhimõtted

(a) Õigusselgus

39. Kolleegium nõustub halduskohtuga selles, et veeseadus ei reguleeri seda, kuidas hüvitatakse paisutamisest tingitud negatiivsed tagajärjed maaomanikule juhul, kui rakendatakse VeeS § 192 lg-t 2. Seevastu ei nõustu kolleegium, et õigusselguse põhimõtte kohaselt peaks niisugune kord olema sätestatud veeseaduses.

40. Õigusselgusetu on olukord üksnes juhul, kui normide tõlgendamisel tekkinud küsimusi ei ole võimalik mõistlikult kõrvaldada ka normide eesmärki ja kujunemislugu, teisi õigusakte, õiguse üldpõhimõtteid jms arvesse võttes ning selline selgusetus takistab seadusest tulenevate kohustuste kindlakstegemist ja täitmist (RKPJKo 19.12.2019, 5-19-38/15, p 68). Õiguselguse põhimõte ei nõua üldjuhul seda, et mingit valdkonda puudutav regulatsioon oleks ammendavalt kirjjas ühes seaduses. Seega ei pea ka kahju hüvitamise normid sisalduma samas seaduses, milles on sätestatud haldusorgani õigus anda haldusakt, mille alusel tegutsedes isikule kahju tekitatakse.

(b) Omandipõhiõigus

41. Halduskohtu otsuse kohaselt on VeeS § 192 lg 2 alusel väljastatud Keskkonnaameti veeloale tugineva paisutamise tagajärjel tekitatud kaebajale kahju. Nimelt on paisutamise tõttu kaebajale kuuluvast Jõe kinnistust *ca* 4 ha ehk *ca* 15% üleujutatud. PS § 32 lg-tes 1, 2 ja 3 tagatud omandipõhiõigus kaitseb igaühe omandit riigi riivete ehk igasuguse ebasoodsa mõjutamise eest. Sõltuvalt mõjutuse intensiivsusest jagunevad omandipõhiõiguse riived kaheks ning põhiseadus sätestab neile erinevad tingimused. Omandi selle omaniku nõusolekuta võõrandamise tingimused sätestab PS § 32 lg 1 teine lause. Muud omandipõhiõiguse piirangud ehk omandikitsendused on tulenevalt PS § 32 lg 2 teisest lausest tagatud lihtsa seadusereservatsiooniga. (Vt RKPJKo 15.06.2021, 5-21-3/11, p 32 ja seal viidatud lahendid).

42. Sundvõõrandamisega PS § 32 lg 1 teise lause mõttes võib olla tegemist juhul, kui kinnisasjale kehtestatud piirangud jätavad omaniku täielikult või peaaegu täielikult ilma omandiõiguse teostamise võimalusest (RKPJKo 5-21-3/11, p 33; RKHko 28.02.2023, 3-12-2486/130, p 17). Faktilise sundvõõrandamisega on tegemist, kui vaatamata omandiõiguse formaalsele säilimisele asetatakse omanik avaliku võimu meetmest tingitud intensiivse riive tõttu tema enda tahte vastaselt uude olukorda, kus tal pole oma vara suhtes enam põhimõtteliselt võimalik omaniku õigusi mõistlikul viisil enda erahuvides teostada (RKPJKo 5-21-3/11, p 36; RKHko 3-12-2486/130, p 21; vt ka nt EIKo 17.03.2026, Vendrame jt vs. Itaalia, 47565/22, p 63). Omandi nõusolekuta võõrandamisel tuleneb PS § 32 lg 1 teisest lausest kohese ja õiglase hüvitamise kohustus.

43. Kui sundvõõrandamisega ei kaasne kohese ja õiglase hüvitise maksmist, on sundvõõrandamine õigusvastane, sellise sundvõõrandamiseni viivat veeluba on võimalik halduskohtus vaidlustada ja sellega kaasnev kahju on hüvitatav õigusvastaselt tekitatud kahjuna RVastS § 7 lg 1 alusel (RKÜKo 20.11.2012, 3-4-1-4-12, p-d 70 ja 76). Seejuures, sõltumata kaebaja omandivabaduse riive intensiivsusest, ei tulene põhiseadusest kohustust hüvitada kaebajale juba enne kinnisasja omandamist kehtinud piiranguid (RKPJKo 5-21-3/11, p 34).

44. Kui kaebajale kuuluva Jõe kinnistu osalise üleujutamise tagajärjel ei ole tema omandit PS § 32 lg 1 teise lause mõttes faktiliselt sundvõõrandatud, siis oleks tegemist omandikitsendusega PS § 32 lg 2 teise lause tähenduses.

45. Põhiseadus ei nõua igasuguse üldistes huvides isikule seatud omandikitsenduse hüvitamist. Omandikitsenduste põhiseaduspärasuse tagamiseks võib olla vajalik hüvitise maksmine, kui muul viisil ei ole võimalik leida mõistlikku tasakaalu üldiste ja üksikisiku huvide vahel. Samuti ei tulene põhiseadusest nõuet, et omandikitsenduse eest hüvitise maksmise kohustuse olemasolul peab hüvitise olema täielik ja kohene. Isikule tuleb tema omandile seatud kitsendustega tekitatud kahju hüvitada eelkõige juhul, kui hüvitise maksmata jätmise läheks vastuollu PS §-st 32 tuleneva erilise võrdsuspõhiõigusega ja PS §-st 11 tuleneva proportsionaalsuse põhimõttega. Riigikohus on märkinud, et võrdsuspõhimõttega oleks vastuolus olukord, kus üks või mõned üksikud peaksid üldistes huvides kandma suuremaid kulutusi kui teised, kes samuti kasutavad üldistes huvides loodud vahendeid ja

ressursse. Õiglase hüvitise maksmise vajadus omandipõhiõiguse riive proportsionaalsuse tagamiseks tekib olukordades, kus isiku talumiskohustust arvestades on ühe üksikisiku varaline kaotus võrreldes teiste isikutega ebarproportsionaalselt suur (RKÜKo 31.03.2011, 3-3-1-69-09, p-d 61 ja 63; RKPJKo 17.04.2012, 3-4-1-25-11, p-d 49 ja 50). (RKPJKo 5-21-3/11, p 40; RKPJKo 06.12.2022, 5-22-5/16, p 51; RKHKo 3-12-2486/130, p-d 18 ja 27).

46. Sõltumata sellest, kas paisutuse tagajärjed jätavad kaebaja täielikult või peaaegu täielikult ilma omandiõiguse teostamise võimalusest või pelgalt piiravad seda, on kehtivas õiguses olemas alused ja kord, et omandiõiguse riive vajaduse korral hüvitada.

(III) Veeseaduse põhiseaduspärasus

(a) KAHOS

47. Halduskohus leidis, et KAHOS ei ole praegusel juhul kohaldatav, sest KAHOS § 4 lg 1 p 15 ei reguleeri juhtumit, mil VeeS § 192 lg-t 2 rakendades antud veeloa alusel kasutatakse juba olemasolevat paisutamisehitist. Lisaks märkis halduskohus, et veeseaduses ei ole rakendusnormi, mille järgi tuleks kohaldada näiteks KAHOS-e sundvõõrandamise või -valduse sätteid. (Vt halduskohtu otsuse p 13.) Kolleegium nõustub halduskohtuga selles, et praegusel juhul ei ole KAHOS § 4 lg 1 p 15 kohaldatav. Siiski võimaldab KAHOS, sh selle § 4 lg 1, tagada paisutusest mõjutatud kinnisasja omanikule kohase hüvitise.

48. KAHOS-t kohaldatakse kõikidele kinnisasjade avalikes huvides omandamise juhtudele, kui seaduses ei sätestata teisiti (KAHOS § 1 lg 2). Seega olukorras, kus veeseadus ei sätesta kinnisasja omandamiseks erikorda (vrd nt looduskaitseaduse § 20), kohaldub KAHOS, kui VeeS § 192 lg 2 järgi antud veeloa alusel toimuva paisutamise tõttu tekib vajadus kinnisasi avalikes huvides omandada. KAHOS näeb kinnisasja omanikule ette tasu nii juhul, kui riik või kohaliku omavalitsuse üksus kinnisasja omandab (KAHOS § 11 lg 1), kui ka sundvalduse seadmisel (KAHOS § 39 lg 5).

49. KAHOS § 4 lg 1 p 11 kohaselt on kinnisasja lubatud omandada veekogule ja kultuurimälestisele juurdepääsu loomiseks või nimetatud objektide säilimise tagamiseks. VeeS § 3 lg 1 järgi on veekogu püsiv või ajutine voolava, aeglaselt liikuva või seisva veega täidetud süvend, nagu jõgi, oja, peakraav, sealhulgas nendel asuv paisjärv, kanal, paadikanal, allikas, järv, sealhulgas tehiskraav, või meri.

50. Keskkonnaamet on põhikohtuasja menetluses selgitanud, et Soodla veehoidla on tekkinud Soodla jõe paisutamise tulemusena ning paisjärve eesmärgiks on vee kogumine Tallinna linna joogiveehaarde tarbeks (vt halduskohtu otsuse p 5.1; lisaks Soodla veehoidla (VEE2002410) andmed Keskkonnaagentuuri infolehel). Kolleegium leiab, et KAHOS § 4 lg 1 p 11 võib hõlmata ka praegust olukorda. Soodla veehoidla on veekogu, mille säilimine eeldab Soodla jõe jätkuvat paisutamist. See tähendab, et kui Soodla veehoidla säilitamine senise normaalpaisutustaseme juures lõhub kaldaid, tekitab alaliselt, perioodiliselt või ajutiselt üleujutuse vm ebasoovitava kõrvalmõju selliselt, et muudab negatiivselt mõjutatud kinnistu erahuvides kasutamise praktiliselt võimatuks, siis on lubatud kinnisasja omandada KAHOS § 4 lg 1 p 11 alusel. Kuivõrd veeloa annab Keskkonnaamet, on sel juhul kinnisasja omandajaks KAHOS § 6 lg 2 mõttes riik. Kui KAHOS § 4 lg 1 p-s 11 sätestatud eesmärk on saavutatav kokkuleppel paisutamisest mõjutatud kinnisasja omanikuga või tema kinnisasjale sundvalduse seadmisega, tuleb seda kinnisasja omandamisele eelistada (KAHOS § 4 lg 2). Kui on selge, et eesmärk ei ole kinnisasja omandamiseta saavutatav, tuleb kinnisasja omandamisel eelistada kokkuleppemenetlust sundvõõrandamisele (KAHOS § 2 lg 1). Kinnisasi tuleb sundvõõrandada, kui paisutus põhjustaks kinnisasja faktilise sundvõõrandamise ja kinnistu kasutamiseks ei ole muud õigusliku alust või kui seda ei hüvitata omanikule muul viisil. Kui paisutamise tõttu kinnisasi või selle

osa faktiliselt sundvõõrandatakse, kuid riik ühelgi moel õiglast ja kohest hüvitist maaomanikule ei taga, siis on omanikul võimalik faktilise sundvõõrandamiseni viinud veeluba vaidlustada (vt eespool, p 43).

51. Juhul, kui riik kinnisasja omandamist ega sundvalduse seadmist vajalikuks ei pea, võib kaebaja alternatiivselt veeloa vaidlustamisele taotleda KAHOS § 4 lg 3 alusel riigilt kinnisasja omandamist. Seda tingimusel, et VeeS § 192 lg 2 alusel antud veeluba ei võimalda kaebajal enda maad senisel sihtotstarbel kasutada. KAHOS § 4 lg 3 võib kohalduda ka omandikitsenduste korral, mis on leebemad kui sundvõõrandamine, kuid mis seavad isikule avalikes huvides teiste isikutega võrreldes erakordse koorma, mille intensiivsus ületab talumiskohustuse. (Vt ka RKHKo 18.12.2024, 3-21-1658/35, p 45.) KAHOS § 4 lg 3 on kohaldatav mistahes avalik-õigusliku kitsenduse korral, st see ei pea olema seotud mõne KAHOS § 4 lg-s 1 sätestatud alusega. Lisaks tuleneb KAHOS § 4 lg 3 koostoimest § 39 lg-ga 2, et kaebajal on kinnisasja omandamise asemel õigus taotleda samadel eeldustel ka enda kinnisasjale sundvalduse seadmist (RKPJKo 5-22-5/16, p 59).

52. Kui kaebaja taotlus tema kinnisasja omandamiseks või sellele sundvalduse seadmiseks jääb rahuldamata, siis on tal võimalik see otsus halduskohtus vaidlustada. Taotluse rahuldamise korral saab taotleja halduskohtus vaidlustada talle määratud hüvitise või tasu suuruse.

(b) Veeloa kõrvaltingimus

53. Keskkonnaamet, Vabariigi Valitsus ja taristuminister leiavad, et Keskkonnaametil puudub õigus kehtestada veeloa kõrvaltingimusena loa taotleja kohustus hüvitada paisutamisega tekitatav kahju, kuivõrd selline kohustus ei ole veeloa põhiregulatsiooniga seotud (vt eespool, p-d 17 ja 32). Kolleegium sellega ei nõustu. HMS § 53 lg 1 kohaselt on haldusakti kõrvaltingimus mh haldusakti põhiregulatsiooniga seotud lisakohustus (p 2) või lisatingimus haldusakti põhiregulatsioonist tuleneva õiguse tekkimiseks (p 3). HMS § 53 lg 2 kohaselt võib haldusaktile kõrvaltingimuse kehtestada seaduses või määruses sätestatud juhul (p 1), kui kõrvaltingimusega tuleks haldusakt jätta andmata (p 2), või siis, kui haldusakti andmine tuleb otsustada halduse kaalutusõiguse alusel (p 3).

54. Veeloa taotlejale on võimalik panna kohustus hüvitada veeloa alusel toimuva paisutamisega tekitatav kahju HMS § 53 lg 1 p 3 alusel lisatingimusena. See tähendab, et Keskkonnaametil on võimalik seada paisutamise õiguse tekkimine sõltuvusse kahjustatud isikutele hüvitise maksmisest. Samuti on võimalik kehtestada kahju hüvitamise kohustus veeloa põhiregulatsiooniga seotud lisakohustusena (HMS § 53 lg 1 p 2), st hüvitis tuleb maksta pärast paisutamise õiguse tekkimist. Valiku tegemisel tuleb Keskkonnaametil hinnata, kas paisutamine võib viia mõjutatud kinnisasja faktilise sundvõõrandamiseni (vt eespool, p 42). Kui Keskkonnaamet peab sellist tagajärge võimalikuks, siis selleks, et tagada maaomanikule kohene hüvitis ning veeloa õiguspärasus (vt eespool, p 43), tuleks eelistada lisatingimuse kehtestamist lisakohustusele. Kuivõrd otsus anda veeluba VeeS § 192 lg 2 alusel toimub Keskkonnaameti kaalutusõiguse alusel, on veeloale kõrvaltingimuse kehtestamine lubatud (HMS § 53 lg 2 p 3). Kõrvaltingimuse seadmise saad tagada, et veeloa alusel toimuva paisutamisega tekitatava kahju peab hüvitama sama isik, kes on veeloast huvitatud ja saab sellest eelduslikult majanduslikku kasu ning kellel on luba vaja, et täita avalikku ülesannet. Seda erinevalt KAHOS-e kohaldamisest, kus hüvitise peab maksuma riik. Eelkõige võib hüvitamistingimuse seada tasu ja hüvitise ulatuses, mida kõrvaltingimust seadmata tuleks maksta veeloast tingitud sundvõõrandamise või sundvalduse eest. Kõrvaltingimuse kehtestatud hüvitamiskohustus ei tohiks üldjuhul ületada hüvitist, mille veeloa saaja peaks tasuma kinnisasja omanikule, kui tema nõusolek paisutamiseks tuleks asendada tsiviilkohtumenetluses (vt nt RKTKo 19.04.2011, 3-2-1-12-11, p 32).

55. Erinevalt AS-ist Tallinna Vesi (vt eespool, p 18) ning õiguskantslerist (vt eespool, p 25) leiab kolleegium, et Keskkonnaametil on pädevus lahendada paisutamisest mõjutatud isikule tekitatava kahju hüvitamise küsimus, kehtestades selleks veeloas kõrvaltingimusena loa taotleja kohustuse kahju hüvitada. Keskkonnaameti selline pädevus on sarnane kohaliku omavalitsuse üksuse õigusele lahendada konkreetse haldusakti põhiregulatsiooniga mitteseotud kahju hüvitamise küsimus (vt RKHKo 26.11.2002, 3-3-1-64-02, p 21; 26.02.2024, 3-21-459/55, p 23). Keskkonnaamet ei võta sellise kõrvaltingimuse kehtestamisega endale õigusemõistmise rolli. Kui veeloa taotleja või paisutamisest mõjutatud isik ei nõustu veeloas määratud kahju hüvitamise tingimustega, on mõlemal võimalik veeluba halduskohtus vaidlustada.

56. Täiendavalt märgib kolleegium, et haldusakt peab olema selge ja üheselt mõistetav (HMS § 55 lg 1). Seega, kui Keskkonnaamet otsustab kehtestada veeloa kõrvaltingimusena veeloa taotleja kohustuse hüvitada mõjutatud isikule paisutamisega tekitatav kahju, ei tohi vastavat kohustust sõnastada üldsõnaliselt. Hüvitise suurus ja selle maksmise tingimused peavad olema veeloas selgelt määratud. Vastupidisel juhul on haldusakt õigusvastane. (Vt RKHKo 26.01.2017, 3-3-1-53-16, p 15.)

(c) Riigivastutus

57. Võimalik on ka olukord, kus riik ei pea kinnisasja omandamist või sundvalduse seadmist vajalikuks, seda ei soovi ka mõjutatud kinnisasja omanik ning ka Keskkonnaamet ei ole veeloas kahju hüvitamist reguleerinud, kuid maaomaniku omandiõiguse riive ületab siiski tema talumiskohustust. Sellisel juhul võib põhimõtteliselt olla kohaldatav ka RVastS § 16.

58. RVastS § 16 lg 1 sätestab, et isik võib nõuda õiguspärase, kuid tema põhiõigusi või -vabadusi erakordselt piirava haldusakti või halduse toiminguga tekitatud varalise kahju hüvitamist õiglases ulatuses. Sellele sättele tuginemise eeldused on seega järgmised: (a) haldusorgani õiguspärane tegevus, mis (b) piirab erakordselt kannatanu põhiõigusi, (c) varalise kahju tekkimine ning (d) põhjuslik seos haldusorgani tegevuse ja kahju tekkimise vahel (RKHKo 05.03.2021, 3-16-245/91, p 19). Kolleegium leiab, et juhul, kui eelnimetatud eeldused on täidetud, saab RVastS § 16 lg-s 1 sätestatud kahju hüvitamise nõude esitada riigi vastu ka isik, kelle kinnisasja VeeS § 192 lg-s 2 nimetatud veeloa alusel toimuv paisutamine kahjustab.

59. RVastS § 16 lg 2 p-st 4 tuleneb, et kui seadus ei sätesta teisiti, siis ei saa RVastS § 16 lg-s 1 nimetatud hüvitist nõuda ulatuses, milles hüvitise maksmise küsimus on reguleeritud muude seadustega. Kolleegium leidis eespool, et põhimõtteliselt on võimalik hüvitada paisutamisest mõjutatud kinnisasja omanikule VeeS § 192 lg 2 järgse veeloa alusel õiguspäraselt tekitatav kahju KAHOS-e kohaselt. Selleks vajaliku menetluse saab algatada nii riik kui ka mõjutatud kinnisasja omanik. Pelgalt see ei välista aga maaomaniku alternatiivset võimalust nõuda talle omandiõiguse riivega tekitatud kahju eest riigilt hüvitist RVastS § 16 lg 1 alusel. RVastS § 16 lg 2 p 4 mõte pole välistada kahju hüvitamist olukordades, kus KAHOS § 4 lg-id 1 ja 3 ei kohaldata.

60. Kokkuvõttes leiab kolleegium, et õiguskorras on olemas piisavalt selged õiguslikud alused, millele tuginedes on võimalik hüvitada maaomanikule kahju, mis tal tekib VeeS § 192 lg 2 järgi antud õiguspärase veeloa alusel toimuva paisutamise tõttu. Seega asjaolu, et vastav kahju hüvitamise kord veeseaduses puudub, ei muuda veeseadust põhiseadusevastaseks.

61. Eeltoodud põhjustel ja põhiseaduslikkuse järelevalve kohtumenetluse seaduse (PSJKS) § 15 lg 1 p-st 6 juhindudes jätab kolleegium veeseaduse praeguse kohtuasja asjaoludel põhiseadusevastaseks ning kehtetuks tunnistamata.

(IV) Menetluskulud

62. PSJKS § 63 lg-st 1 tulenevalt hüvitatakse konkreetse normikontrolli menetluses PSJKS § 10 lg 1 p-s 3 nimetatud menetlusosalise vajalikud ja põhjendatud õigusabikulud (vt RKÜKm 09.04.2020, 5-18-5/33, p 16).

63. AS Tallinna Vesi esitas menetluskulude nimekirja ning taotluse hüvitada põhiseaduslikkuse järelevalve asja läbivaatamisega seotud menetluskulud, mille tekkimise tõendamiseks esitas ta lepingulise esindaja väljastatud õigusteenuste arved. Kokku osutas lepinguline esindaja teenust 20,55 tunni ulatuses koguhinnaga 4040,25 eurot (käibemaksuta). Kolleegium mõistab Eesti Vabariigilt AS-i Tallinna Vesi kasuks välja 3700 eurot, mida saab pidada praeguse põhiseaduslikkuse järelevalve asja lahendamisel põhjendatuks ja vajalikuks õigusabikuluks. Arvestades põhiseaduslikkuse järelevalve menetluse ajalist kestust, ei saa põhjendatuks pidada menetluse ajal esindaja tunnihinna tõusu enam kui 36% võrra.

(allkirjastatud digitaalselt)